

Kilpailukyky sopimuksen mukaan sovitut asiat/Pro (tiivistelmä muutoksista)

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt pääsivät 29.2.2016 neuvottelutulokseen sopimuksesta, jonka tavoitteena on parantaa suomalaisen työn ja yritysten kilpailukykyä, lisätä talouskasvua ja luoda uusia työpaikkoja. Tämän sopimuksen perusteella Kemianteollisuus ry ja Ammattiliitto Pro ry ovat sopineet Kemianteollisuuden toimihenkilöitä koskevan työehtosopimuksen uudistamisesta kaudeksi 1.12.2016-31.11.2017. Tässä tiivistelmässä kuvataan keskeiset muutokset. Kaikki tekstimuutokset on merkitty uuteen työehtosopimukseen sivuviivoilla. Toimihenkilöiden palkkoja ei koroteta sopimuskauden aikana.

Keskeiset toimihenkilöiden työehtosopimuksen muutokset ovat:

1. Toimihenkilöiden vuosittaisen työajan pidentäminen keskimäärin 24 tunnilla vuosittaista ansiotasoa muuttamatta 1.1.2017 alkaen.

1.12.2016 voimaantulevassa työehtosopimuksessa esitetään vaihtoehtoisia tapoja työajan pidentämiselle ja työajan pidentäminen toteutetaan paikallisesti sopien näitä vaihtoehtoja käyttäen, yhdistellen tai muulla paikallisesti sovittavalla tavalla.

Työaikaa voidaan pidentää muun muassa muuttamalla arkipyhiä (kuten helatorstai) työpäiviksi. Mikäli arkipyhä muutetaan työpäiväksi, ei kyseiseltä päivältä makseta työehtosopimuksen mukaista sunnuntaiyökerotusta tai suurjuhlapyhäkorvausta. Päivä- ja kaksivuorotyössä työajan pidentäminen voidaan toteuttaa myös vähentämällä työehtosopimuksen 12 §:n mukaisia työajantasaamispäiviä (ns. pekkaspäivät). Jatkuviissa työaikamuodoissa työajan pidentäminen voidaan toteuttaa työvuoroja lisäämällä. Työajan pidentäminen voidaan toteuttaa myös muuttamalla vapaapäiviä, kuten lauantaita, säännöllisiksi työpäiviksi. Työajan pidentäminen on mahdollista myös hyödyntämällä liukuvaa työaikaa, työaikapankkia, aloittamis- ja lopettamistöitä tai näitä vastaavia työaikajärjestelyjä. Mikäli työnantajalla on tarve teettää lisä- tai ylityötä, niin työajan pidennystä vastaava kustannusvaikutus voidaan saavuttaa maksamalla vain työaikaan liittyvät mahdolliset lisät ja korotusosat.

Mikäli työajan pidentämisen toteuttamistavasta ei ole sovittu paikallisesti 31.10.2016 mennessä, toteutetaan työajan pidennys työehtosopimuksessa kuvattua perälautaa noudattaen. Kyseisen perälaudan mukaan työnantaja voi osoittaa työajan lisäyksenä työaikamuodon mukaisille työpäiville vähintään työehtosopimuksen 11 §:n mukaista ilmoitusaikaa noudattaen keskimäärin enintään 4 tuntia viikossa kahden viikon tarkastelujaksona. Esim. keskeytyvässä kolmivuorotyössä tämä voi tarkoittaa yhden ylimääräisen 8 tunnin työvuoron teettämistä kahden viikon tarkastelujakson aikana. Työajan lisäys sisältyy toimihenkilön kuukausipalkkaan.

2. Paikallisen sopimisen edistäminen.

Paikallisen sopimisen edistämiseksi työehtosopimuksen liitteeksi on otettu luettelo työehtosopimuksen kohdista, joista voidaan sopia paikallisesti. Paikallisen sopimisen mahdollisuuksia lisättiin muuttamalla työehtosopimuksen määräyksiä seuraavasti (muutettu työehtosopimuksen pykälä suluissa):

- työnopastuslisä voidaan korvata myös paikallisesti sovittavalla kiinteällä kuukausikorvauksella (8 §)
- vuosittaisen työajan pidentämisestä keskimäärin 24 tunnilla vuosittaista ansiotasoa muuttamatta 1.1.2017 alkaen (9 §)
- työaikapankista ja sinne siirrettävistä eristä (9 §)
- liukuman pituus ja maksimimäärä (12 §)

- vapaapäivän sijoittelusta (16 §)
- vuorokautisesta lepoajasta (20 §)
- paikallisesti voidaan sopia 12 arkipäivää ylittävän vuosiloman jakamisesta pidettäväksi yhdessä tai useammassa jaksossa (27 §)
- keskeytymättömässä kolmivuorotyössä voidaan paikallisesti sopia, että vuosiloma tai sen osa voi sijoittua työajan tasoittumisjärjestelmiin sisältyviin vapaajaksoihin (27 §)

Paikallista sopimista edistettiin myös poistamalla niin sanotut liittolukot paikallisen sopimuksen voimaantulolle. Paikalliset sopimukset tulevat siis voimaan ilman liittotason hyväksyntää.

3. Luottamusmiesten toimintaedellytysten kehittäminen paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisäämiseksi.

Työehtosopimukseen otettiin liite luottamusmiesten toimintaedellytysten parantamiseksi paikallisen sopimisen edistämiseksi työpaikalla. Kyseisen liitteen perusteella luottamusmiehen kanssa muun muassa tarkastellaan toimikauden alussa hänen ajankäyttöään ja käsitellään yhteiset tavoitteet paikallisen sopimisen kehittämiseksi. Toimikauden alussa tulee myös tehdä luottamusmiehelle kirjallinen koulutus suunnitelma hänen osaamisensa kehittämiseksi. Toimikauden alussa luottamusmiehen kanssa käydään läpi yrityksessä voimassa olevat paikalliset sopimukset ja tarkastellaan niiden ajantasaisuutta. Luottamusmiehelle työehtosopimuksen mukaan annettavista tiedoista on työehtosopimuksen lopussa taulukkokoonti. Paikallisen sopimisen edistämiseksi luottamusmiehellä on työehtosopimuksen allekirjoituspöytäkirjan mukaisesti oikeus osallistua Kemianteollisuus ry:n ja Ammattiliitto Pro ry:n yhteiseen koulutukseen ilman ansionmenetystä kuten työehtosopimuksessa mainittuun ay-koulutukseen. Luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun korvauksia korotetaan 1.12.2016 alkaen.

4. Työaikapankki.

Työehtosopimukseen otettiin kirjaus (työaikaa koskevan työehtosopimuksen 9 §:n viimeiseksi kohdaksi), joka mahdollistaa työaikapankin käyttöön ottamisen yrityksessä paikallisesti sopien. Kirjaus sisältää luettelon sovittavista asioista ja miten työaikapankkiin kertyneiden vapaiden pitämisestä sovitaan. Työaikapankin tarkoituksena on työ- ja vapaa-ajan yhteensovittaminen sekä osaltaan vastata esimerkiksi kausiluontoiseen työmäärän vaihteluun ja tällä tavoin tukea yrityksen kilpailukykyä. Työaikapankkiin siirretyt vapaat menettävät alkuperäisen identiteettinsä, eikä niitä koske esimerkiksi työaika- tai vuosilomalain mukaiset tasoittumis- tai vanhenemisajat. Toimihenkilölle annetaan vuosittain ilmoitus kertyneistä vapaista ja tässä yhteydessä laaditaan suunnitelma kertyneiden vapaiden antamisajankohdista. Ellei vapaiden antamisajankohdista sovita, on toimihenkilöllä oikeus pitää 30 % kertyneistä vapaista kahden kuukauden ilmoitusaikaa noudattaen. Työnantaja voi siirtää vapaan ajankohtaa painavasta tuotannollisesta tai työn järjestelyllisestä syystä yhden kerran kalenterivuodessa. Sovittaessa työaikapankkijärjestelmän käyttöön ottamisesta voidaan sopia myös ajankohdista, jolloin vapaita ei voida pitää. Jos esimerkiksi maaliskuu-olisi yrityksen toiminnan kannalta kiireisintä aikaa, voidaan sopia, ettei työaikapankkivapaita pidetä silloin.

5. Selviytymislauseke

Paikallisen sopimisen edistämiseksi ja työmarkkinoiden keskusjärjestöjen tekemän kilpailukyky sopimuksen mukaisesti työehtosopimuksen liitteeksi otettiin selviytymislauseke yritystoiminnan jatkuvuuden ja työpaikkojen turvaamiseksi yrityksen joutuessa poikkeuksellisiin taloudellisiin vaikeuksiin. Tällaisessakin tilanteessa käytetään ensisijaisesti työehtosopimuksen mukaisia joustavia työaikajärjestelyjä ja muita työehtosopimuksen antamia mahdollisuuksia, kuten sopia paikallisesti suurjuhlapyhien ajankohdan ja siitä maksettavien korvausten siirtämisestä tai

työajan porrastamisesta. Mikäli työnantaja ja luottamusmies yhteisesti toteavat, että yritys on ajautumassa poikkeuksellisiin taloudellisiin vaikeuksiin, jotka johtaisivat työvoiman käytön vähentämiseen, voidaan luottamusmiehen kanssa sopia työehtosopimuksessa määritettyjen paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisäksi työehtosopimuksessa määritettyjen työehtojen (kuten esim. lomarahojen ja suurjuhlapyhäkorvauksen) sopeuttamisesta enintään vuoden määräajaksi.

6. Muita muutoksia.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi 1.12.2016 voimaantulevaan työehtosopimukseen tulee muutoksia seuraaviin kohtiin:

- 5 § Paikallinen sopiminen (pöytäkirjamaininnat luettelosta paikallisesti sovittavista työehtosopimuksen kohdista ja luottamusmiehen kanssa tehdyistä sopimuksista)
- 6 § Palkka, siirretään tekstiä kohdasta palkkausjärjestelmä momentiksi 2)
- 8 § Sijaisuuskorvaus ja työhönopastuslisä (mahdollisuus korvata työhönopastuslisä paikallisesti sovittavalla kiinteällä kuukausikorvauksella)
- 9 § Yleiset työaikamääräykset (24 tunnin työajan lisäys 1.1.2017 alkaen, työaikapankki)
- 12 § Työaika päivä- ja yksi- ja kaksivuorotyössä (3. kohtaan maininta mahdollisuudesta sopia vuorokautisen liukuma-ajan maksimiksi 4 tuntia ja enimmäiskertymäksi 80 tuntia, vuosittaiset keskimääräiset viikkotyöajat ilmenevät työehtosopimuksen liitteestä)
- 13 § Työaika keskeytyvässä kolmivuorotyössä (vuosittaiset keskimääräiset viikkotyöajat ilmenevät työehtosopimuksen liitteestä)
- 16 § Vapaapäivät (1. kohtaan lisäys paikallisen sopimisen mahdollisuudesta)
- 17 § Arkipyhäviikot (2. kohtaan lisäys 24 tunnin työajan lisäykseen liittyen, työpäiväksi muutetun arkipyhäviikon lauantain muuttuminen 16 §:n mukaiseksi vapaapäiväksi)
- 19 § Suurjuhlapyhäkorvaus (uusi pöytäkirjamerkintä 1 kohdan jälkeen, suurjuhlapyhän ajankohtaa ja siitä maksettavia korvauksia voidaan paikallisesti sopia siirtää)
- 20 § Lepoajat ja viikkolepokorvaus (vuorokausilepoa koskevaan kohtaan paikallisen sopimisen mahdollistaminen vuorokausilevon lyhentämisestä vähintään 7 tuntiin esim. vuorokierrosta johtuvasta syystä)
- 22 § Ylityö (3. kohtaan lisäys työaikapankkivapaasta)
- 27 § Vuosiloma (1. kohtaan mahdollisuus sopia paikallisesti 12 arkipäivää ylittävän vuosiloman jakamisesta, 1. kohtaan uusi kappale poissaoloista, jotka luetaan työssäolon veroiseksi ajaksi vuosiloman pituutta laskettaessa)
- 28 § Palkka sairauden, äitiysvapaan tai isyysvapaan aikana sekä tapaturman jälkeen (poistetaan kohta "Suoraan hoitovapaalta äitiysvapaalle siirtyvälle toimihenkilölle ei makseta äitiysvapaan palkkaa" työtuomioistuimen tuomioiden TT 2014 115 ja 117 perusteella)
- Työehtosopimukseen otetaan seuraavat liitteet:
 1. Työpaikkaohjaajan rooli, koulutus ja ajankäyttö
 2. Isyysajan palkanmaksu
 3. Työehtosopimuksen kohdat, joista voidaan paikallisesti sopia toisin
 4. Palkkausjärjestelmän matriisin tekstit
 5. Luottamusmiehen toimintaedellytysten parantaminen paikallisen sopimisen edistämiseksi työpaikalla
 6. Selviytymistoimet yrityksen taloudellisissa vaikeuksissa

Tarkempaa tietoa muutoksista ja 1.12.2016 voimaantulevat tekstimuutokset ilmenevät liitteenä olevasta kemianteollisuuden toimihenkilöiden työehtosopimuksen allekirjoituspöytäkirjasta.